

Manifestacija Nar. Skupštine za nespasenu braću.

12. t. mj. u Nar. Skupštini očitala se potpuna jednodušnost i radikalna i radičevaca i čitave opozicije u oštroj protestu protiv najnovijih progona naše nespasene braće u Italiji kao i u odlučno naglašenom mišljenju, da naprama Italiji treba voditi takvu politiku, koja će našoj braći omogućiti barem slobodan razvitak. Nastupilo je više govornika, koji su svi u svojim govorima najoštrije osudili fašistički vandalizam i progone naše braće u Italiji te najodlučnije tražili od vlade, da zaštiti tu našu stradajuću braću.

Ovom prigodom govorio je i nar. poslanik Slovenske Pučke Stranke dr Josip Hohnjec, koji je u svom govoru naveo sljedeće:

„Gospodo poslanici! Naša Nar. Skupština u zadnje vrijeme morala se više puta da pozabavi položajem naših sunarodnjaka u Italiji. Razlog je tome trpljenje Slovenaca i Hrvata u Julijskoj Veneciji. Talijanski fašizam izrekao je nad našom braćom osudu. Osuđio ih je na narodnu smrt. („Doli Mussolini! Doli fašizam!“)

Talijanski fašizam hoće da ubije slavensku dušu, da bi lakše u tjelesu usadio duh italijanizma te tako iz Slavena stvorio punokrvne Talijane. Zato italijanizira tako, da Hrvati i Slovenci u Italiji nemaju više niti jedne javne škole. („Skandal!“) Ogorčeni protesti, Fašistička Italija zahtijeva, da slovenska i hrvatska dječica moraju na se obući crnu košulju fašizma i da se mala hrvatska i slovenska djevojka mora zvati „piccola italiana“.

Zato talijanski fašizam hrvatski i slovenski jezik izbacuje iz svih ureda. Na taj način hoće da onemogućiti hrvatski i slovenski jezik u svim uredima i školama. Iz njih gonit hrvatske i slovenske činovnike, hrvatske i slovenske učitelje, hrvatske i slovenske svećenike. Očita je namjera talijanskoga fašizma, da i zadnjem hrvatskom i slovenskom učitelju i svećeniku zatvori vrata u školu.

Zato fašizam zabranjuje prosvjetna društva. Dobili smo izvješće, da je u ponedjeljak uvečer omladinsko društvo „Zora“ u Rojnu imalo sjednicu. Za vrijeme sjednice došli su u društvene prostorije karabinijeri i izručili odluku tršćanske prefekture, da se društvo mora raspustiti, radi čega se društvena imovina zaplijenjuje. Odbornici su u čudu pitali, zašto. Karabinijeri su odgovarali: „Radi protivdržavnoga djelovanja“. Jedan od karabinijera je još kazao: „Voi servite per l' Alessandro!“ t. j.: „Vi služite Aleksandru!“ S tim je mislio na našega Kralja. Talijanski fašizam nastoji da uništi svaki prosvjetni rad među našom braćom, jer svaki narod dobiva svoj duhovni život od svoje narodne kulture. Zato su naši prosvjetni domovi porušeni i zaplijenjeni. Ako je još gdje ostala kakva zgrada za narodnu prosvjetu, zapisana je na proskripcijskoj listi talijanskoga fašističkoga hipernacionalizma i kulturnoga vandalizma. Tako je u Italiji ugrožena duša našega naroda i tako je njegova duša u najvećoj

opogibelji. Ne samo da je u Italiji ugrožen naš narod, tamo je ugrožena i imovinska sigurnost.

Naš narod je u Italiji izložen nasiljima, napose njegovi vode, o čemu bismo lako napisali čitave knjige, koje bi nam pričale o tome, koliko moraju naša braća, napose inteligencija, trpjeti i kako se gadno s njima postupaju. Naša tužna Istra i sunčana Gorica brižno bilježe u svoje anale sve to, što je narod pretrpio. Zabilježeni su svi zločini, svi progoni i mučeništvo našega naroda, napose naše inteligence. U zadnji čas smo doznali, da je u fašističkoj Italiji vlast stavila svoju ruku i na nar. poslanika g. dra Wilfana. Osim toga smo čuli, da ista sudbina prijete i slovenskom nar. poslaniku g. dru Besednjaku. Hoće da mu oduzmu ne samo imunitet, već i život.

Ti čini nijesu bili znani samo do tada, kad je Italija s nama sklopila prijateljski pakt, već su se ta nasilja poslije toga pakta još pomnožala i svaki se dan povećavaju. Zato to više ne smijemo mirno gledati, jer znamo i vidimo, kako Italija izrabljuje taj prijateljski pakt u svoje sebične svrhe na gospodarskom polju i za svoja nasilja i nasilne osnove na polju italijanizacije.

Zato po pravu pitam: Da li može kulturna Evropa i njezina međunarodna organizacija Društvo Naroda mirno gledati divljanje fašističke Italije? Ili nije Italija najveći agent-provocateur i najveći neprijatelj ev-

ropskoga svjetskoga mira? Zato pitam velesile, koje su u londonskom paktu te krajeve, koje nastavaju Hrvati i Slovenci, prodale Italiji, da li su ih prodale za to, da se naša braća italijaniziraju? Oni su tamo kao Hrvati i Slovenci, a sada eto nemaju prava, da bi to i ostali. Ako druge velesile ne poduzmu ništa proti nasiljima fašističkoga hipernacionalizma, i one su skrivaju za ono, što se događa u Italiji.

Obraćam se našoj armadi. Naša braća nam kliče preko granica: „Ave, fratres, morituri vos salutanti!“ Hoćemo li mirno gledati, kako nam uniiru braća? Ako mirno to gledamo, onda nijesmo jugoslavenski narodni organizam. Narodni organizam osjeća svaku bol i trpljenje svakoga svoga dijela. Mislim, da bi taj veliki naravni zakon samoobrane morao prisiliti našu vladu, da nešto učini za obranu naše trpeće braće u Italiji. Mislim i uzdam se, da će naša vlada, i ako u zadnji čas, učiniti svoju dužnost.“

Do kakve kompetentne odluke i zaključka iz političkih razloga na ovoj sjednici nije istina došlo. Zanimivo je ipak, da je naš ministar vanjskih poslova dr Nincić u svom odgovoru izjavio, da obzirom na politički prijateljskoga pakta nije oportuno prihvatiti predloženu rezoluciju, čim je jasno kazao, da se slaže s duhom rezolucije, koji izražava simpatije za našu braću pod Italijom, te da će vlada sama učiniti potrebite korake. Utješno je ipak, što je ovom prigodom došlo do tako jednodušne manifestacije čitave Nar. Skupštine za našu nespasenu braću u Italiji.

Za uskotračnu prugu Knin-Šibenik.

(Predstavka šibenske općine ministru saobraćaja.)

Naša morska obala, koja se stere kakvih 700 km, daje i pruža našoj državi nekoliko divnih izlaza na široko more. Jedan između najprikladnijih i najprirodnijih bez dvojbe je izlaz preko Šibenika. O tome ne služi mnogo gubiti riječi, jer je to u historiji našega naroda poznato, a Vi ste, gospodine Ministre, to sam na svome putu kroz Šibenik sigurno vidio i o tome se uvjerio. A da ova prirodno bogata luka bude imala svrhe svome opstanku, potrebuje vezu sa zaleđem, osobito sa Bosnom, koja je zaleđe Šibenika.

Nepojmljivo je svakome zdravo mislećem čovjeku, a neshvatljivo za onoga, koji pozna naše prilike, čemu se uskotračna pruga od Knina do Šibenika ne protegne? Ta pruga ide od Knina do Drvara i Prijedora, pak dalje se nadovezuje na bosanske željeznice. Ovako kratka veza, kao što je Knin-Šibenik, kakvih 50 km uske pruge, dala bi gradu Šibeniku i čitavoj Dalmaciji jaki impuls napretka u gospodarskom i financijskom pogledu, a dabome i vojnički komentari bivaju uvelike uvaženi.

Spoj Knin-Šibenik znači aktivnost Šipadova poduzeća. Prekrcaj drvila u Kninu, koji godišnje iznaša oko 1,000,000 Dinara, otpada. Roba, koja se pri prekrcavanju u Kninju, kvari, doći će zdrava i zgodna za izvoz na stovarište u Šibenik. Proba, koja

se u Kninu kvari uslijed ružna vremena i padalina, a osobito kada je svježa, dobiva gljive i gnjiloću, bit će od propadanja sačuvana. Promet sa Bosnom, koji je i u stara vremena bio upravo zavidan, danas u doba željeznica je nikakav i odsječen od Dalmacije.

Uskotračna željeznica morala bi ići od Drniša ravnicom preko Konjevratu do Šibenika, jer je taj put kraći za kakvih 30 km od onoga preko Perkovića.

Ovakva željeznica bila bi uvelike rentabilna i to sa sljedećih razloga:

1. Sve drvlje, kojemu drago vrsti i koje danas gnijje u Drvaru, Dobrljinu i po drugim predjelima, kuda ova pruga prolazi Bosnom, tako bi bilo prebačeno u Šibenik, koji je i onako najveća izvozna luka drvija na Jadranu. I lošija vrst drvija, koja danas gužje na skladištima u Bosni, našla bi svoga kupca u Šibeniku, kamno dnevno dolaze i polaze mnogobrojne lađe iz Italije, a koje bi takvo drvlje kupovale bez dvojbe, jer im je jeftino, a za njih i njihove prilike dobro. Sama Dalmacija, koja uvelike oskudijeva građevnim i gorivim drvijem, bila bi također dobar i jak konsumat toga drvija.

Željeznica uskotračna preko Konjevratu vozi bi iz Drniša bauxit za Šibenik, koji se izvaža u Njema-

čku i Ameriku godišnje u iznosu od 200,000 tona. Isto tako bi ista željeznica prevozila ugljen iz Drniša (Monte Promina) za Šibenik, koji se prevoz vrši danas normalnim kolosjekom preko Perkovića. Godišnji brutto prihodi od samoga bauxita i ugljena, računajući vagon od Drniša do Šibenika samih 40 Din., bio bi kakvih 10—12,000,000 dinara. Prekrcaj drvila u Drnišu zapada državno poduzeće „Šipad“ nekoliko milijuna dinara godišnje, a isto tako uređaj i uzdržavanje kolodvora u Kninu na ovoj pruzi. Kada bi pruga bila protegnuta do Šibenika, ovaj trošak bi otpao.

Izgleda, da iz Bosne ima započeti prevoz željezne rudače za Belgiju, ali i ovaj posao zapinje zbog toga, što uskotračna željeznica iz Bosne nije protegnuta do mora.

Tu nedavno je „Timbre“, švicarsko društvo, zakupilo državnu šumu Šebešić u Bosni. Ovo društvo ima da započne radovima i sjecom šume. Izvornu tačku pri obali kao najnaravniju uzeli su Šibenik. Evo opet nove zarade za ovu prugu.

Luka Šibenik na taj način počela bi da poprma karakter velike svjetske izvozne luke, što po svom prirodnom bogatstvu i jest, i na taj način bi se stvorila jedna od najjačih tehnički dotjeranih luka na Jadranu.

Jedna ovakva luka nužna je i zbog trgovačkoga prometa sa inozemstvom, jer lađe, koje dolaze iz inozemstva, imaju interesa, da se brzo opremaju, a to se može samo u velikoj i prostranoj luci kao što je šibenska. Samo Šibenik, koji u svojoj luci najjednom može da primi na stotine velikih brodova, može da udovolji svim zahtjevima moderne luke, kakvu potrebuje Jugoslavija.

Uskotračna pruga preko Bosne ide dalje u Srbiju prema Dunavu do Prhove na rumunjskoj granici, pa bi tako spoj od Knina do Šibenika imao još veći značaj za to, što bi na taj način bio spojen Dunav sa Jadranom. Samih 50 km uskotračne pruge fali za ovaj spoj, a ipak se nije ni to provelo od oslobođenja do danas.

Mi se nadamo, da će odlučujući faktori ovaj momenat uvažiti kao najpreči, jer je ovo najjeftinija Jadranska pruga. Može da se potpunim pravom tako nazove, jer bi ova pruga spojila Bosnu i Srbiju sa Dalmacijom i morem.

Gosp. Ministar će kao čovjek velike energije i poduzetna duha sigurno iz dobivenih kredita započeti odmah ovu prugu, a ako se ne bi iz ovih, tada će Sumsko Industrijsko Preduzeće Drvar—Dobrljin (Šipad) samo započeti radovima i uložiti nužne kredite.

Spoj uskotračni Knin—Šibenik zvao bi se zlatni spoj, a zadovoljio bi za momenat svim potrebama našega saobraćaja sa Bosnom. Kad se uzme, da je od Drniša preko Konjevratu samo ravnica, kuda bi upitna pruga prolazila, tada je pitanje izvedbe ove pruge i s te strane olakšano i brže izvedivo.

Sumsko Industrijsko Preduzeće (Šipad), recte gosp. ministar šuma i ruda, ima također da rečne svoju u

ovome pitanju, jer bi ova pruga najviše koristila ovome preduzeću i ovako spojena pruga preko Knina sa morem na Šibenik učinila bi preduzeća aktivniji.

Gosp. Ministre, molimo Vas, da poradite u interesu naše države i njezina prestiža na Jadranu, da se šibenska luka što prije spoji sa Botskom uskotračnom prugom od Knina za Šibenik.

Strahovlada u Italiji.

Mnogobrojni izgredi po cijeloj Italiji poslije posljednjeg atentata na g. Mussolinija bili su samo uvod drakonskim službenim mjerama protiv svih protivnika fašizma u Italiji i na strani.

Na sastanku fašističkih prvaka u Castellu Estense od Ferrara postavljena je proskripcijska lista protivnika stranke, čiji je život vezan uz život g. Mussolinija. Sve ufaže u vijecnicu čuvala je fašistička milica. G. Baibo, poslanik, koji je predsjedao tom tajnom sastanku, izjavio je, da položaj poslije Botogne zahtijeva novu akciju za obranu režima. „Popolo d'Italia“ objavljuje dnevnu zapovijed komandanta druge zone fašističke milice, u kojoj se veli, da je milica spremna svetiti g. Mussolinija krvlju svih svojih protivnika.

Ministarski Savjet poprimio je ove mjere „u interesu javnoga reda“: Revizija svih pasosa i ukidanje svih izdatih pasosa sa 9. t. mj. Teško se kaznjava prelaz granice bez redovnoga pasosa. U takvom slučaju može se upotrebljavati i oružje. Izdavanje svih časopisa, koji pišu protiv vlade, zabranjuje se na neodređeno vrijeme. Sve stranke i društva, koja su

protiv režima, raspuštaju se. Uvođenje policijske konsignacije za politički sumnjive ljude. Kod svake regionalne komande postavlja se političku nadzornu službu.

Min. Savjet još je prihvatio zakon o zaštiti države, koji uglavnom glasi: Smrtna kazna za sve napadače na kralja, prijestolonasljednika i predsjednika vlade, te u slučaju uzbune. Teške kazne za sve ortake. Kaznjava se uspostavljanje raspuštenih organa zacija, članstvo njihovo, kao što i svaku propagandu u tom pravcu. Džavljane, koji rade van države protiv nje, kažnjava se; ako je presuda in contumaciam, gube državljanstvo, a njihova dobra se konfisciraju. Određuje se kompetenca naročitoga suda, kome predsjedava general redovne vojske ili milice, a koji čine pet oficira milice, koji imaju konzulski stepen. Taj sud postavlja ministar vojske. Sudi se kao za vrijeme rata na temelju vojnih zakona.

Zaključci ministarskoga savjeta i velikoga fašističkog vijeca znače pobjedu ekstremnoga fašizma g. Farinacci-a, ranijega generalnog sekretara stranke. Zato je predao ostavku g. Federzoni, ministar unutrašnjih djela. No kako predstavljaju bivšu nacionalističku stranku, postavljen je ministrom za kolonije. Ministarstvo unutrašnjih djela preuzeo je sam g. Mussolini, koji ima tako sedam ministarstva.

Na vanrednu sjednicu parlamenta, sazvanu za 9. t. mj., došli su fašistički poslanici u crnim košuljama. G. Mussolini dočekan je velikim oduševljenjem. Predsjednik komore pročitao je prijedlog g. Farinacci-a, da se svim poslanicima t. zv. aventinske općizacije, koja ne dolazi na sjednicu parlamenta, otkako je umoren Matteotti, mandati proglaše utruulima. Parlament zaključuje sa 293 protiv 10 glasova, da se prijedlog kao hitan odmah uzme u raspravu. G. Farinacci čitao je na to popis svih članova aventinske općizacije, koji imadu da izgube mandat, i poređuje nji-

hovo djelovanje sa djelovanjem vlade. Još je prihvaćena i hitnost za prijedlog, da se opet uvodi smrtna kazna. Taj prijedlog prima se sa 295 protiv 8 glasova. Članovi aventinske općizacije i komunisti nisu ni došli na sjednicu.

Cio kulturni svijet osuđuje nečuvene stvari, koje se događaju u Italiji. Na to odgovara g. Arnoldo Mussolini, brat g. Benita i direktor „Popolo d'Italia“, u svome listu: „Već je vrijeme, da se određuje vrijednost mišljenja inostranstva, i da se više bavimo našim pitanjima. Naš narod hoće da niz atentata, koji je uperen protiv države, završi akcijom u velikom stilu. Što će reći inostranstvo? Što se nas tiče inostranstvo! Nas ne zanima, ako nas inostranstvo iz gnjeva i bojazni kritikuje.“

Glavni sastanak SPS u Celju.

14. t. mj. bio je u Celju glavni sastanak pouzdanika Slovenske Pučke Stranke, kojemu je prisustvovao ogroman broj od 1.500 delegata, predstavnika svih mogućih organizacija, te svi poslanici Jugoslavenskoga kluba.

Dr. Korošec na početku svoga govora izrazuje svoje simpatije za progonojene Slovence i Hrvate pod Italijom, čemu se svi prisutni burno priključuju. Izloživši prilike u državi obraća se na pitanje, o kome se danas toliko govori, o ulasku njegova kluba u vladu i kaže: Kad je danas opće mišljenje, da vlada ne može biti bez većine Srba i Hrvata, treba da bude u njoj i većina Slovenaca. Mi hoćemo da radimo samo s poštenim strankama i pod poštenim uslovima. Ekonomsku krizu, koja prijeto, treba izlječiti.

Po svršetku govora dr. Korošec je bio burno akklamiran, a svi pouzdanici su dali njemu i klubu potpuno odriješene ruke za daljnji rad.

Kod izbora predsjedništva stranke jednoglasno je potvrđen dr. Korošec kao predsjednik, a dr. M. Natlačen kao potpredsjednik.

Medu rezolucijama, stvorenim na sastanku, nalazi se i ova:

„Sa ogorčenjem protestuje glavna skupština pouzdanika slovenske pučke stranke protiv nečuvenih nasilja, koja trpi naš narod u Koruškoj i Primorju. Šalje svojoj braći iskren pozdrav sa svečanom izjavom: Slovenska Pučka Stranka, kao legalni zastupnik slovenskoga naroda, ne će mirovati, dok neoslobodena braća u ropstvu ne dobiju sva prava, koja im pripadaju po prirodnom zakonu.“

Afera Riciotta Garibaldi-a.

U Perpignanu, na podnožju Pireneja, policija i žandarmerija uapsila je oko 90 lica pod sumnjom, da su htjeli u susjednoj Kataloniji izvršiti prekrat u cilju oduvojenja te pokrajine od Španije. Među uapšenima bilo je i mnogo Italijana. To su antifašisti, kojima su Katalonci obećali, da će poslije uspjeha njihovoga prevrata pomoći antifašističku stvar. Francuska policija uapsila je konačno i šefa katalonske zavjere, g. pukovnika Francesca Macia, zajedno sa njegovim generalštabom u francu-

sdom pograničnom mjestu Prats de Moko. Osim toga našla je policija i veliko skladište municije. Španija je poslala na katalonsku granicu dvije regimente. U Barcelonu ne puštaju se francuske novine. Španjolski listovi ne smiju pisati o slučaju.

Međutim je u Nizzi uapšen agent antifašista u Parizu, g. Riciotta Garibaldi, nećak velikoga Garibaldi-a, koji je g. Maciu dobio talijanske zavjerenike. Baš u to vrijeme poslao je sekretar antifašista g. Scievoli-a, u Nizzu, da tamo organizira jednu

Svi Neki žele da kupe Schlichtov sapun. Se dade nagovoriti, da kupe druge sredstva za pranje.

Većina ostaje vjerna Schlichtovome sapunu.

Tko postupa razborito? Samo onaj, koji je oprezan!

Zašto, perete li rublje ma i samo je-dampit jeftinim i lošim sapunom, gubite više, nego što možete uštediti na cijeni sapuna u jednoj noćini.

VALTAZAR VIJOLIĆ:

ZVJERSKE DUŠE.

(Filozofu Urbanu Taliću prigodom sedamstogodišnjice smrti asiškoga Patriarha.)

Nastavak.

Netom se brod udaljio od obale, mornari se počeli da pripremaju večeru.

— Imamo dobre ribe, uprav ćemo vas, oče, pogostiti, rekao je jedan postariji mornar.

— Hvala, odgovorio je prijazno Gaudencije i podigao oči sa časoslova.

Ti ljudi, što su tu s njime u brodu, uza svu iskazanu mu prijaznost pričinjali su mu se sumnjivima. Njihove oči, zalivene krvlju, sakrivale su u svojoj mutnoj dubini zlobu i neiskrenost. Čuo je od časa do časa njihov zloslutni šapat, smijeh i prigušene psosti. Pod provom su nešto preljevali, a zatim grabili bukarom more. Psss! — psiknuo je nečiji glas. — Psss! Polako, da ne čuješ! — Gaudencija spopadoše zle slutnje.

Pripovijedali su mu, da na nekóm obližnjem otoku živu ljude ne baš najboljega glasa. Pradjedovi im bijahu pravi gusari. Plijačkali su i ubijali. Crna nepregledna noć i široko pusto more sakrivali su im krvave zločine. Možda su ovo njihovi potomci. Možda i njihovim žilama teče pohlepna paklena gusarska krv. Vanjština im je strašna. Crne se kao arapi. Debele nabrekle žile oplele im široko rastegnuto čelo, prsa i kosturnjave ruke. Ispod zelenih zubi frajcu im iskre. Mrki su, neveseli i odvratni. No zašto ja mislim tako o tim ljudima, prene se Gaudencije. Možda su oni plemeniti i dobri... Prosti mi Bože! — uzdahnu. Sagriješio sam, jer bez ikakva razloga strogo sudim te ljude. Vanjština vara. Po njoj se ne smije suditi. Sokrat, vele, bijaše ružan, pa ipak bio je plemenit. A zar i toliki sveci ne bijahu odvratne vanjštine?! — Gaudencije se prekrsti i prošljedi moliti časoslov.

— Evo vam večere, oče! — onako po mornarsku, postavi na provu onaj postariji mornar limerjanjar. Oštar vonj brodeta zapahne čča Gaudencija.

— Blagodarim.

— Kušajte naš ribarski brodet od zubaca. Izvrсна je riba zubatac, pa još na brodet!

— Ponovno blagodarim, reče Gaudencije, prekrsti se i stane da jede.

Najednom brod se jače zaljulja. More se sve više i češće stalo propinjati zaljevajući se bijelom pjenu, a crno sivi oblaci iz dalekih zapadnih morskih valova dizali su se kao orijaški vrtozi dima.

Gaudenciju je pozlilo. Osjetio je početak morske bolesti te je prekinuo večeru.

Opet se izdignu iz broda prosjedi koštunjavi mornar.

— O zar vi ne jedete?! Možda vam se ne sviđa brodet?

— Sviđa mi se. No more mi je naudilo.

— A tako?! Onda ne jedite.

Krik galovaba, što se visoko di- goše nad ladom razlijegnu se zrakom.

— Nije dobro, sprema se fortuna! O-o-o! — vidj ti oblaka sa zapada! Zli su to blijezi, promrmlja mornar.

— A je li daleko do Privlake?

— Nije. Pet časaka, i vi ćete biti na kopnu. Međutim ne bojte se. Jak je naš leut, a mi smo vješti mornari.

Opet je Gaudencije čuo pod kromom demonski hihot.

— Šuti vraže, netko je glasno izustio, i čuo se jaki udarac, a drugi hrapavi glas izlazio je užasnu psost.

Grozni li su ti ljudi, pomisli Gaudencije. Na uzburkanome su moru, prijeto oluja, a oni svejedno psuju i psuju. Gadan li je dalmatinski pomorac!

Mornar iznakažena lica, neobrijan, u rasparanoj zamusavoj košulji, nalik na orangutana, skočio je do kormilara i nešto mu prišaptao.

Kormilar je naglo okrenuo lađu prema obali.

Ponovno se prosjedi mornar približio Gaudenciju.

— Kako vam je? Eto sada ćete na kraj, a vi ste mislili, da ćete ostaviti kosti u moru. Eto na — eto nas, i skočio je s kljuna leuta na kamen, zaustavio ga, pružio ruku

grupu antifašista za katalonski pre-vrat. Još prije, nego što se vratio g. Scievoli, znalo se zato u fašističkim krugovima Rima i Pariza. U to vri-jeme posjetio je Garibaldi-a šef fašističke policije.

Predsjednik talijanske Lige za prava čovjeka je izjavio, da se dulje vremena sumnjalo, da je g. Garibaldi agent-provokator. Francuskoj policiji uspelo je, da mu izmamiti priznanje, da je stajao u službi fašističke policije. Htio je da žrtvuje i svoga najodanijeg pristalicu g. Scievoli-a. Ovaj je imao da odnese u Italiju četiri pisma antifašistima. Kad bi došao u Italiju, bio bi ocmah uapšen, a policiji došla bi u ruke spomenuta pisma. Nadalje je priznao, da je špijun talijanskoga ministra unutrašnjih djela i da je katalonskoj zavjeri pribavio antifašiste, koje je onda izdao policiji. Za svoj rad primio je oko pola milijuna lira. Pasoš g. Scievoli-a nađen je u stanu talijanskoga policijskog komesara u Nizzi. G. Blasco Ibanez, veliki španjolski pjesnik, žali, da je čestit g. Macia postao žrtva g. Garibaldi-a. "Quotidien" napada teško g. Mussolinija i veli: "Da odvoji Francusku od Španjolske spremao je g. Mussolini na francuskom tlu katalonsku zavjeru." Vrlo oštro piše i "Oeuvre": "G. Mussolini optužio je francusku policiju, da pomaže antifašiste u Francuskoj. Međutim baš on je to bio, koji je podržavao antifašističku akciju, da može samovoljnije vladati u svojoj zemlji."

U toku daljnjih saslušavanja došlo su na dan vrlo zanimljive stvari. G. Garibaldi znao je za treći atentat na g. Mussolinija, što je prijavio policiji. Priznao je svoje veze sa g. Maciom, koje je izdao španjolskoj vladi. Svoje bratu priznao je kod suočenja, da je doduše primio pare, ali zato, da pomaže antifašističku stvar. Priznao je dalje, da je od 1. juna 1925., kad je došao u Pariz i preuzeo u-dstvo antifašističkih saveza, bio u službi fašističke policije. Imao je osobne veze sa šefom fašističke policije g. Lapollom. U času akcije katalonaca spremao je nešto sličnoga i u Italiji, da bi mogli fašisti postupiti protiv svojih protivnika. Pariški listovi pišu, da je moguće, da je g. Garibaldi poslao anarhistu Lucetti-a, da izvrši atentat. U Nizzi pronađena je molba Lucetti-a, da ga g. Garibaldi primi u

svoje povjerenike. Emigranti mu pred-bacuju, da je nestalo novca, koji je sakupio za upad u Italiju. Sa prvim atentatorom na g. Mussolinija, g. Zanibonijem, podijelio je neki novac, dobiven od socijalističke internacionale. Interesantno je, da francuska policija dovodi u vezu sa g. Garibaldi-em i njegovim društvom i pokušaј krađe u Notre-Dame i krađu ružičastoga dragulja u Chantilly-u.

G. Macia, vođa katalonskih zavjerenika, bio je izvan sebe, kad je čuo za izdaju g. Garibaldi-a. Delegat Moskve u Barceloni javio mu je, da može računati na sovjetu. Pošao je i u Moskvu. Potpore mu nisu dali, ali zato su obećali, da će u Španjolskoj razviti propagandu. G. Macia mu je rekao, da će mu komunistička propaganda protiv monarhije i diktature u Španjolskoj koristiti ali neka ne diraju Kataloniju, jer on i njegove pristalice nisu komunisti.

Kako iz svega toga izlazi, trebalo je g. Garibaldi-u, kad je potrošio novce antifašista, mnogo sredstva, da produži starim životom. Izdao je antifašističku akciju, a na drugoj strani je poslao u Italiju atentatore, da bi mogli fašisti upotrijebiti protiv svojih protivnika sve oštrije mjere i apsolutno vladati Italijom. Pomagajući Katalonce u Francuskoj stvarao je jaz između Španjolske i Francuske. Konačno je izdao katalonce španjolskoj vladi. A za sve to bit će protje-ran iz Francuske.

IZ GRADA I OKOLICE.

Za izgradnju uske željeznice.

Pred konferenciju u Beogradu za izgradnju željeznica u našoj državi šibenska je općina u ime svih općina sjeverne Dalmacije uputila brzojavne predstavke ministarstvu saobraćaja, podsekretaru istoga ministarstva inž. Košutiću i ministru vojnom, da se čim prije poduzme sve za izgradnju Uske pruge na Knin i spajanje Bosne i Srbije preko Knina, Žitnica i Konjevratna uskotračnom mrežom sa Šibenikom.

Proslava sv. Stanka u sjemeništu. Dvjestogodišnjica sv. Stanka Kostke bila je svečano proslavljena u mjesnom biskupskom sjemeništu. Mladež se pripravila trodnevnicom za svetkovinu svečevu, a na svetkovinu samu bila je opća sv. pričest preko sv. Mise, koju je u crkvi sv.

*Ne zaboravite
„Persil“ to dobro
i samodjelujuće
sredstvo za pranje
razrešiti u hladnoj
vodi, jer ovom me-
todom uporabe
najbolje djeluje.*

Luče u 7 sati jutro otčetao presv. biskup. Ovom prigodom je također obukao u kleričko odijelo 8 pito-maca i držao im propovijed. Presvijetli je s ganućem spomenuo, kako su ovi na neki način privjencij za-voda, jer su uprav oni, koji su s os-sutkom sjemeništa ušli u I. razred, Uvečer pak bio je i svečani blago-slov. Neka sv. Stanko, odvjetnik mladeži, blagoslovi ovu našu uzda-nicu, u koju gleda s pouzdanjem i Crkva i domovina u ovo vrijeme, komu treba svetaca baš kao i u vrijeme velikoga slavenskog sveca!

Koncertat gđice Anke Fulgosi.

Prošloga petka održala je pjevačica gđica Anka Fulgosi koncertat u dvorani Kina Tesla. Uz vrsnu pratnju pianistkinje gđice Olige Javor otpjevala je lijepim uspjehom sve tačke programa i bila prilijena, da na sveopće aplaudiranje doda nešto i izvan programa. Obe gđice bile su nadarene kitama cvijeca.

Jubilarna proslava sv. Stanka.

Mladež realne gimnazije i klasične gimnazije u Šibeniku proslavila je najsvetobitnije u nedjelju 14. t. m. j. jubilej 200. godišnjice kanonizacije sv. Stanka, sveca slavenske narodnosti, zaštitnika kršćanske mladeži. Svečanost je bila u Bazilici. Presv. biskup obavio je službu Božju, preko koje su svi učenici i učenicice pristupili sv. pričesti. Poslije evanđelja održao je kateheta zavoda preč. don R. Pian lijep prigodni govor. Katedrala je bila puna-učee mladeži. Najugo-

dnije se dojnilo pjevanje „Učeničkoga Zbora“, koji je krasno izveo, četveroglasno, nekoliko komada, a k tomu je lijepo svirala više puta i mala orhestra, sastavljena od samih učenika gimnazije. Brigom gosp. upravitelja Belasa ustanovio se u ovom zavodu pjevački i instrumentalni zbor učenika, koji svake nedjelje prati školsku sv. misu. Ovo je veoma pohvalno, jer uzveličava vjerske obrede, a odgojno djeluje na učeću mladež. Zadovoljstvom pratimo, kako ovaj zavod pod sadašnjom upravom napreduje u redu i disciplini.

Za komesara mjesne podružnice Slavenske Banke ministar trgovine i Industrije imenovao je g. dra Iva Sikirića.

Proslava sv. Cecilije. Kao prošlih godina tako i ove „Šibenska Glazba“ u ponedjeljak 22. t. m. svečano će proslaviti blagdan sv. Cecilije, zaštitnice glazbe. U 7 1/2 sati jutro bit će sv. Misa u crkvi sv. Frane, nakon kojeljedni ophod gradom uz sviranje veselih koračnica. U 12 sati bit će koncertat s ovim programom: Kaissaris: Amoreuse. (Valčik.) 2. Filippa: Gradska svečanost. (Simfonija.) 3. Padilla: Valencia. (Pjesma.) 4. Bugarski valčik. 5. Verdi: Un ballo in maschera. (Četvorka.) 6. Zajc: Nikola Šubić Zrinski. (Izv. iz opere.) 7. Zvonarska igra. (Koračnica.) Nakon koncerta bit će naknadno vučenje lutrije nerasprodatih srećaka 25. VII. t. g., od koje 10% čiste dobiti ide u korist „Uboškoga Doma“. Navečer u 8 sati glazba priređuje ophod gradom sa bakljadom, a u 9 sati je zajednička večera.

Željeznička nesreća na Perkoviću. U subotu uveče vraćala se vlakom iz Knina Šibenska Stana Telento. Kad se na Perkoviću htjela da prekrca u šibenski voz, na nesreću je dospjela pod vlak, koji ju je pregazio, da je na mjestu ostala mrtva. Kako je na glavi nosila košaru jaja, a opet radi vrlo slaboga svijetla na stanici nije opazila, da se vlak kreće, tako tragično je postradala. Na mjesto nesreće je odmah pošlo sudbeno povjerenstvo, a pokojnica je prenesena u Šibenik, gdje je s velikim saučesćem u nedjelju pokopana.

Porezni upravnik u Biogradu n/m U. V. uapšen je pod sumnjom pronevjeranja i predan državnom odvjetništvu.

ocu Gaudenciju, te mu pomogao da izađe iz broda.

— Fratstvo ulje na polje! — viknuo je. Mornar, što bijaše sličan orangutanu, predao mu je mješčić, a on ga je izručio Gaudenciju.

— Iza ove hridi naći ćete put, koji vodi ravno do u Prisoje. Nije vam daleko. Za nekoliko minuta vi ste na mjestu. S Bogom!

— S Bogom! Najljepša vam hvala, oprostite se Gaudencije.

Mornar otisne malo leut, skoči na nj, i otploviše dalje.

Gaudencije stajao je časak na obali. Opazio je nekoliko mornara, gdje su pomolili glave. Krvave im oči bijahu uprte u njega. Opet je čuo, gdje se kroz šum vjetra razliježe njihov pakleni smijeh. U dušu mu je padala teška tuga. Uvjerio se, da ga izrugavaju. Osjećao je njihov prezir... Duboko je uzdahnuo. Napokon stao je da obilazi hrid. Oštro kamenje ozledilo mu je bosu nogu. Vidio je, gdje mu teče krv. Išlo je dalje i dalje. No puta nije mogao da nađe...

— Prevarili su me... Kamo da okrenem, Bože moj! I pogledao je u nebeske visine. Nebo se zastrlo mrkim jezovitim oblacinama. Zagrmjelo je, a vjetar je zviždao bijesno, razjareno. U moru su rikali i propinjali se strahoviti valovi poput razdraženih lavova. Urlala je raspojasana bura i leut odnijela u tren oka daleko od obale. Opazio je, kako se mornari naprežu, da smotaju jedro. Okupili su se svi oko jarbola nalik na mrave. No uzalud su se naprezali, vjetar je bio strašan. Pričinu mu se, da se nešto crno stropoštalo u more. Brod se silno nagnu. Jedro je očajno zalepršalo. Oblaci su se morske pjene nadigli, protrčali kasom divljih hatova i ponosnoga je leuta nestalo...

— Smiluj im se, milosrdni Bože, spasi duše, što si neprocijenjenom krvlju otkupio! — vapije je prestravljen Gaudencije. Kleknuo je na kamen i sklopio ruke. No brzo, morao je prekinuti molitvu. Krupne hladne kaplje kiše, nošene užasnim vjetrom, tukle su ga po glavi i obra-

zima. Šćućurio se pod hrid. Tu je ipak bio slabo zaklonjen. Škropac ga je nemilosrdno tukao po koljenima i bosim nogama. Pri duši bijaše mu užasno. Nešto ga je davilo u prsima, a glava mu gorjela kao zublja. Kiša je nakon po sata jenjala. No počela se hvatati noć. Po- peo se na visoku hrid, ne bi li ugledao koje živo biće ili put, što bi ga odveo do u Prisoje. No njegov napor ostao je uzaludan. Nigdje nikoga. Putu ni traga. Sašao je. U blizini pod visokim kukom opazio je, gdje zijevaju velika crna vrata, iz kojih je virio avetni mrak. Bio je to ulaz u pećinu. Tu će se zakloniti noćas, promisli. Ta kamo da sad idem?! Već se smrkava. U mraku teško da nađem izlaz iz ovih strah- snih gudura. Otišao je pod hrid, da uzme mješčić. Vraćajući se put pećine opazio je, gdje mu iz njega nešto teče. No to ne bijaše ulje. Razliječio ga je. U mješčiću mjesto ulja bijaše morje. Sad mu je bio ja- san onaj potajni, sapat mornara, njihov pakleni hihot i prigrušene pro- stacke psosti.

— Groznih li ljudi! Ukradoše mi ulje i bacije me na pustu obalu među neprohodne klisure. Ovdje u ovoj strašnoj noći mogu lako naći i samu smrt! — uzdahnu, i teška krupna suza poletu mu niz blijedo prestravljeno lice. Oh Bože, Bože moj, ipak ti im se smiluj! Ne budi im strog sudac!

Smjestio se u pećini. Zamotao se u plašt. Drhtavom rukom potražio je krunicu, što mu je visjela o pasu, prekrstio se i stao moliti. Izmoren, tužan zasapao je na tvrdomu kamenu, dok se zadnja „Zdravo Marija“ franjevačke krunice diz la s njegovih usana put rajskih visina...

(Nastavit će se.)

Nova orlovska društva. Nakon početne glavne skupštine osnovano je više novih društava, dok se na mnogim mjestima radi o njihovom osnutku. Kako je javljeno, ne smije se orlovska društva osnovati bez prethodne dozvole HOS. Oni, koji hoće osnovati orlovska društva, mogu kod Saveza dobiti besplatne potrebite upute, tiskanice i nacrt predavanja, na što dosebno upozoravamo.

Druga sjednica Općinskoga Vijeća imala bi se održati početkom decembra. Na njoj će se u prvom redu raspravljati o konačnom računu za g. 1926 i predračunu za godinu 1927.

Natječaj za gradnju vodovodnih cijevi. Prema zaključku sjednice opć. uprave općina će raspisati natječaj za izgradnju vodovodne mreže po čitavom gradu.

Tenis Klub. Na izvanrednoj skupštini, koju je održao "Tenis Klub", prihvaćena su nova pravila i poduzete mjere za ojačanje i što veći razvitak toga športa.

Gospodarska Štedionica u Splitu

Rimska ulica 3.
(kod Peristila).

Telefon Br. 363.

Podružnica u **Makarskoj**

Najveći Dalmatinski
zavod na zadružnom
temelju.

Prima uloške na
knjižice i u tekućem
računu te ih
najpovoljnije
ukamaćuje.

Obavlja sve bankovne
poslove najkulantnije.
Kupuje devize i valute uz
najpovoljniji dnevni tečaj.

Za odmjerenje najmovne kućarine. Poreska Kotarska vlast izdala je proglas, kojim pozivlje sve kućevlasnike, da najdalje do 30. t. m. j. podnesu propisanu izjavu o prihodu najma. Izjavu moraju potpisati i svi stanari, a kućevlasnici nemaju pravo tražiti sudskim putem od stanara veću najamninu od one, izjavljene u fasiji.

Zlatnike u sapunu "Gazela" su naši slijedeći: Tončka Schweiger, Vranovice (Martin Plut, Črnomelj), Micika Kampos, Sv. Urban pri Ptuj (Hinko Kreft, Ptuj), Marija Aberšek, Spodne Dovyže pri Slovenjgradu (Albert Verdnik, Slovenjgradec), Slava Verič, Glina (Milan Bjugović, Glina), Terezija Lipovec, Vratišinec (Anton Kovač, Vratišinec, Medumurje), Anton Eržen, Gorenjavas (Fr. Ks. Jelovec, Gorenjavas pri Skofji Loki), Marija Breznikar, Breg pri Št. Rupertu (pri Kmetijskem društvu, Št. Rupert, Dolenjsko), Marija Kočvar, Metlika št. 29 (Nikola Petrušić sin, Jurovski Brod), Anka Jaringer, Zagreb, Margaretska 4 (Isidor Weiser, Zagreb), August Slatković, Beretinec pri Varaždinu (Josip Miković ml., Varaždin), Marija Horvat, Mačkovec pri Čakovcu (Šandor Weiss, Čakovac), Elizabeta Strelec, Bukovci pri Ptuj (Mihael Kokot, Bukovci pri Ptuj), Nadu Helena, Radeče (Ivan Haller, Radeče pri Zidanem mostu), Terezija Naglič, Ljubljana, Bohoričeva ul. 27 (Stefan Mencinger, Ljubljana), Cilka Mlinar, Motnik (Justina Grabnar, Motnik), Marija Petkovec, Grčarvec pri Planini (Z. Kopitar, Planina pri Rakeku), Justi Suštar, Ljubljana, Rimska c. (M. Jemec, Ljubljana, Tržaška c.), Marija Vodopivec, Stična (Al. Zorec, Stična, Dolenjsko), Marija Pečarič, Čarile št. 2 (pri Kmetijskem društvu, Metlika), Milan Čulić, Bos. Krupa (Braća Petrović, Bos. Krupa), Drago Potkonjak, Bos. Krupa (G-jko Rodić, Bos. Krupa), Roza Kunc, Rovte št. 105 nad Logatcem. — Imena u zagradi označuju trgovce, kod kojih je sapun bio kupljen.

"ITO" pasta za zube - najbolja.

KNJIŽEVNOST.

Kršćanskosocijalna revija "Brazde". Inicijativom ljudi iz kršćanskosocijalnoga radničkog pokreta povedena je prošlih dana akcija za pokretanje kulturnog i socijalnog mjesečnika *Brazde*. Na prijatelje ideje velikoga dra Kreka, kao i na svu našu javnost upućen je apel za moralnu i materijalnu pripomoć reviji. Između pokretača potpisani su na apelu gg. Josip Felicinović, svećenik i tajnik radničkog Strukovnog Saveza, te Božo Dulibić, cand. iur., saradnik *Socijalne Misli*. Pokretači nastojat će, da reviju što bolje urede, osobitim obzirom na pitanja socijalne kulture, državne organizacije i staleža. Prinosi neka se šalju (s pripomenom, da se šalju za *Brazde*) na

Tako krasno se pere jedino
sapunom
"Gazela"

Taj zaista pravi domaći sapun
djeluje temeljito a istovremeno
blago na svako i najtije
rublje. Upotrebljavajte samo
taj sapun, jer pranje s
njim je prava zabava.

A znajte, da se u svakom tisućem
komadu nalazi zlatnik.

Ako ga nadjete, to je Vaša dvostruka sreća.

Zadružnu Gospodarsku Banku, Šibenik. Preporučamo našoj javnosti, da pomogne akciju za prvi naš socijalnopolitički list-revijiju. Bude li odaziva, prvi će broj revije izaći već iza nove godine.

Priopćeno *)

Dru Justi Matačiću
pravnom savjetniku

i

Stevi Adumu

bivšem upravitelju Slavske Banke
Šibenik.

Ne "osvrćete" se na priopćeno vam u "Novo Doba". Lijepo je to od Vas, da šutite, a da šutite i ondje, gdje ne treba da govorite, napominjem: Svijesni ste jedan i drugi nepoštenja, nesavjesnosti i neispravnosti vašega postupka sa mnom, kao i nepravde i štete, koju ste mi nanijeli i prouzročili, ali što je vama do toga, da ste toliko zla učinili jednom siromašnom činovniku, valjda zato, što sam bio prema vama prepošten, prenaivan i do skrajnosti obziran, a to sam još i danas, da i danas, je li tako, g. Adume?

Istina je, da ste se stidjeli to i samome meni priznati, kao što se stidite i danas, uvjeravajući, da sam učinio ja vama ono, što ste učinili vi meni, kao što je i istina, da ste se ispravljali, u koliko ste mogli, ako

i prekasno, nudeći me svakojakim lijepim i laskavim obećanjima, nekim pismenim izjavama i sa Din. 25,000 — (dvadesetpetihiljada dinara), ali bez uspjeha. Žaloso je, da sam vam se morao groziti, da vršite vašu dužnost, a još je žalosnije, da se moram služiti ovim sredstvima, da se branim od vas.

Šibenik, 18. XI. 1926.

Mato Perović.

*) Za izvršteno pod ovim naslovom Uredništvo ne odgovara.

Vlasnik, izdavatelj i odgovorni urednik Ante Erga. — Tisak Pučke Tiskare u Šibeniku — (Predstavnici: Jerolim i Vjekoslav Matačić).

Imam za prodati
4-5 vagona suha zdrava sijenja
i 1/2 vagona zobni rešetane.

Pismeno obratiti se na
Pajo Blažević trg. — Lovinac
(Lika).

VINARIJ

Recepti za spravljanje veštačkoga vina i rakije kao i sve vrste esencija i holandsko mije za veštačko vino.

Recepti koštaju 30 din. Novac slati u napred na:

"HEMIKOS"

Zastupništvo Hemiske robe
RAČA (Krag.), SRBIJA.

Zadružna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani

VLASITTA ZGRADA — — —
UL. KRALJA TOMISLAVA 108

Podružnica Šibenik.

BRZ. NASLOV GOSPOBANKA
TELEFON BR. 16. NOĆNI 67.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT.

Ispostava: BLED.

Dionička glavnica i pričuva preko Din. 16.000.000.

Ulošci nad Din. 250.000.000 — — — — — Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAĆUJE NAJPOVOLJNJE.

OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOČNO I BRZO.